

100 aastat Viljandi laborimeditsemi

Karl Mitt
laborispetsialist
SA Viljandi Haigla

100 aastat tagasi avas Viljandi Linna ja Maakonna Tiisikuse Vastu Võitlemise Selts nõuandekoha tiisikushaigetele ning Viljandi sai esimese laboratooriumi, kus juhatajaks vilunud bakterioloog dr Sibul.

Viljandi meditsiiniajalugu on olnud kirev, ulatudes 13. sajandisse, mil Viljandi ordulinnuse rajamisel asutati selle juurde esimene pidalitõbila. Järgnevad sajandid olid rahvale katsumuseks, kuna 18. sajandi lõpuni ei olnud Viljandis ainsatki kõrgharidusega arsti ning linna laastasid aegade jooksul näiteks katk, rõuged, süüfilis, tüüfus, koolera, leetrid, sarlakid, läkakõha ja tiisikus ehk tuberkuloos. 18. sajandi keskpaigas oli Viljandis küll kaks haavarsti, kuid rahvas pöördus siiski meelsasti kohalike saunameeste poole, kes peale juuste lõikamise panid ka kuppusid, lasid aadrit ja lõikasid lahti paised.

Esimene haigla avati Viljandis 1827. aasta jaanuaris, mis rahuldab esmajoonel kohaliku garnisoni huve. Sajandi kesk- elhitati Väiksele tänavale juba uus ning ruumikam haigla-

hoone, mis teenindas rohkem ka linnarahvast. Viljandis töötasid 19. sajandil mitmed kõrgharitud arstid ning moodustati mitmeid komisjone ja komiteesid rahvatervise ja hügieenitö- gimuste parandamiseks, näiteks sanitaarkomisjon ning rõuge- panekukomitee. Sajandi lõpus sai haigla nii esimese mikros- koobi, mis saabus otse Berliinist Viljandisse, kui ka esimesed kaks pudelit dr Robert Kochi vastleiutatud tiisikuseravimit tuberkuliini.

20. sajandi algus oli meditsiini arengus Eesti Vabariigi saa- bumisega murranguline, mil ilmusid aparaadid ja seadmed, mis hõlbustasid diagnoosimis- ja ravitoiminguid (nt röntgen, kvartslamp, rektoskoop, operatsioonilaud, autoklaav jne).

Loodi ka Eesti Arstiseltside Liit, mille ühe tähtsaima tege- vuse hulka loetakse tiisikuse vastu võitlemise seltside võrgu ellukutsumist.

Viljandi Linna ja Maakonna Tiisikuse Vastu Võitlemise Selts avas nüüdseks 100 aastat tagasi 27. märtsil 1926 nõu- andekoha tiisikushaigetele ning vaid mõni kuu hiljem 26. juunil 1926 avaldati ajalehes Oma Maa artikkel „Bakterio- loogia laboratoorium Viljandis avatud“. Sellel ajal olid bak- terioloogialaborid olemas vaid Tallinnas, Tartus ning Pärnus, ent artiklis kirjutati järgmiselt: „Need asutused ei ole vähe- matele linnadele küllalt kättesaadavad ja ei suuda nende sel- lekohast tarvidust rahuldada, mispärast laboratooriumide ava- mine vähemates linnades hädatarvilik on.“ Juhatajaks sai vilu- nud bakterioloog dr Sibul, endine Tartu Ülikooli bakterio- loogia laboratooriumi vanemassistent. Uuringumaterjalideks oli mäda, röga ja veri (Wassermanni reaktsiooni tarvis, süüfi- lise varane diagnostika).

Haigla arenes samuti jõudsalt, olemasolevad ruumid jäid taas kitsaks ning 1929. aastal valmis uus haiglahoone Mäe tänaval, mille teisel korrusel avati ka haigla laboratoorium. Uue haiglahoone kõrval jäi töösse ka vana Väiksel tänaval asuv haiglahoone ning aja jooksul tekkis haruhooneid üle linna juurde. Näiteks 1936. aastal avati Mäe tänav 8a hoones, kohe haiglahoone kõrval, ambulatoorium. Nendes ruumidesse

Sellel ajal olid bakterio- loogialaborid olemas vaid Tallinnas, Tartus ning Pärnus, ent artiklis kirjutati järgmiselt: „Need asutused ei ole vähematele linnadele küllalt kättesaadavad ja ei suuda nende sellekohast tarvidust rahuldada, mispärast laboratooriumide avamine vähemates linnades hädatarvilik on.“

Oma Maa Laupäeval, 26. juunil 1926. a.

Bakterioloogia laboratoorium Viljandis avatud.

Haigamod haigused on alati olnud üheks tähtsamaks surma põhjuseks. „Erismanni“ järelle suri Wenemaa enne ilmuda haigamod haiguste läbi 30–40 % üldsuremusest, mille tõugub suremuse progu 20–25 % ümber.

Suure hävituslöögi ja majanduslike kahju tõttu kujunesid haigam. haig. tähtsaks fookusallikaks teguriks, millega riigil ja omavalitsustel töigi abinõudega võidelda tuleb.

Haigam. haig. põhjustel olid kuni 18 aastajani leigimata, haiguste tekitajaks loeti mingisugust solapärast maad üldiselt mürgilist auru. Alles 17. aastajaga lõpu leidis „Reuvenhoe“ enese valmistatud suurendama klaasi abil vees ja muus ainetes palju filmoga nägematuid solapärastid liitumaid olema ja armas, et nad võivad haigust ehitte kutsuda. Mõõdukas aga veel 1 1/2 aastajaga enne kui täielikuma instrumentide abil forda läbi soladuse tatet tõsta nägemata viisikate ilma üle. Kerve rida teadlast, mil kuni Posteur, Senle, Raegell, Rod ja teised tegid kindlaks, et haigam. haig. tekkimad lõpmatu väikeste looma ja toime riigi kuuluvate organismide läbi. Reeruliste uurimistööde läbi õpiti tundma neid mikroorganismide, teati alles juhitudid haigam. haig. eest hoidmiseks ja roajal kindlaks teaduslikele alusele võtlus nende haiguste vastu tekkis uus teadusaru — bakterioloogia. Bakterioloogia edulammud töid aretiteaduse rekonstruktsiooni, hiigla sammudega edenes kirurgia steriils (bakteriate waba) sõdematerjali ja aseptilise läikute meetodide tarvikutele mõtmisega. Mõttis haigam. haig. ja taudidega muutus edukaks. Praegu on bakterioloogia aretiteaduses tähtsaks fookus. Bakterioloogia ja mikroosfoobilised uurimised võimaldavad haiguste täpset kindlaks tegemist, otsustatavaks ravimist ja

kindlustamast mõitu taudide üle. Bakterioloogilised algteadmised on tarvilikud igale arstile, kirurgile, farmakoloogile, keemikule, füsioloogile ja muudele teadustarvitajatele. Wenemaa teadustarvitajad on bakterioloogia laboratooriumide — alustamist, mis oleks korraldatud tarvikute uurimisabinõudega ja tähtsaks eriteadlaste juhatajate. Wenemaa teadustarvitajad on bakterioloogia laboratooriumide tähtsaks fookus. Bakterioloogia laboratooriumide tähtsaks fookus. Bakterioloogia laboratooriumide tähtsaks fookus.

Linda Pedanik (õde) võtmas kapillaarvered Viljandi Tuberkuloositõrje Dispanseri laboris (1966).

Ajalehe Oma Maa artikkel „Bakterioloogia laboratoorium Viljandis avatud“ (26.06.1926).

Mäe tänav 4 haiglahoone, mille teisel korrusel asus esimene haigla labor (1938).

Viljandi haigla projektuur (esiplaanil, Mäe tänav 8) ja haigla labor (tagaplaanil, Mäe tänav 8a).

kolis hiljem kõrvalmajas asunud haigla laboratoorium, kus töötati kuni uue haigla valmimiseni 1985. aastal.

Laboreid oli Viljandis 20. sajandi teises pooles mitu. Kuna-gine 1926. aastal avatud Viljandimaa bakterioloogia laboratoorium oli 1939. aastaks jõudnud Tartu tänav 20 majja, kus 1944. aastal avati Sanitaar-Epidemioloogiajaam, mille alla liikus ka bakterioloogilabor.

Tuberkuloosilabor jätkas tegevust samas majas tööd alustavas Viljandi Tuberkuloositõrje Dispanseris, mis moodustati Viljandi Tiisikuse Nõuandla baasil. Lisaks asusid eelmise sajandi teises pooles laborid ka Kauba tänaval Naha- ja Suguhaiguste Dispanseris, Turu tänaval polikliinikus ning Paala teel asuvas haiglakorpuses.

- „Töö oli Mäe tänava haiglalaboris 70ndate aastate lõpus puhas käsitöö. Labor keskendus vere- ja uriinianalüüsile – veresuhkrut analüüsiti ortotoluidiiniga, hemoglobiini analüüsiks oli Sahli hemomeeter, uriinist määrati näiteks suhkrut, erikaalu ning mikroskopeeriti sadet. Viimase puhul esmalt uriin tsentrifuugiti, sade koputati alusklaasile, asetati katteklasa peale ning preparaati hinnati mikroskoobi all. Mikroskoop oli oluline tööriist. Sellega loeti kokku erütrotsüüdid ja leukotsüüdid, kasutades loendusel Gorjajevi kambrit. Mikroskoobi abil vaadeldi ka parasiite. Alusklaasid olid loomulikult korduvkasutatavad, nende pesemisega tegeles sanitar.

1977. aastal töötas Mäe tänava laboris kokku seitse inimest. Öövalveid tehti nii kohapeal kui ka koduvalves olles. Telefone tol ajal ei olnud, tööle kutsest saadi teada kiirabi aknasse vilgutatavate tulede kaudu.

Kapillaarvere võtmine Viljandi Tuberkuloositõrje Dispanseri laboris, Linda Pedanik (õde) (1966).

Vereäiete värvimine Viljandi Tuberkuloositõrje Dispanseri laboris (1966).

Toona polnud selles midagi imelikku, kui parasiitide roojaproove toodi laborisse tikutopsiga – see oligi tavaline proovinõu. Kord oli vaja kõiki ühe asutuse töötajaid parasiitide suhtes kontrollida ning proovid koguti loomulikult tikutopsidesse. Kilekott koos paljude tikutopsidega tundus olevat ahvatlev saak juhuslikule möödujale ning laborisse need proovid ei jõudnudki. Kilekoti pihtapanijale oli see kindlasti suur pettumus, kui tikkude asemel vaatas topsist vastu hoopis midagi muud. Samas polnud tikutops ainus leidlik lahendus proovi laborisse viimiseks, ühel juhul saabus proovimaterjal hoopiski ääreni täidetud u 2,5-liitrisel kilumannergus, seda kogus patsient terve nädala.“

Anne Mägi (laborant)

VILJANDI RAJOOONI KESKHAIGLA
LABORATOORIUM
Viljandis Mäe 8-a. Tel. 52-790

198 a.

URIINI ANALÜÜS

Nimi _____ raviasutus _____

Saatja arst _____

MAKROSKOOPILISELT MIKROSKOOPILISELT:

Läbipaistvus _____ I Epiteelirakud: _____

Erikaal _____ lamejad _____ sabaga _____

Reaktsioon _____ ümmargusi _____ käärijaid _____

Värvus _____ II Leukotsüüdid _____

Kogus _____ III Erütrotsüüdid _____

KEEMILISELT: _____ IV Silindrid: _____

Valku _____ hüalinsed _____ epiteliaalsed _____

Suhkrut _____ sömerjad _____ leukotsüütide _____

Diazo-reakts. _____ vahajad _____ erütrotsüüte _____

Atsetoon _____ V Silindroidid _____

Atset-äädikhape _____ VI Soolad: _____

urante _____ fosfaate _____

Sapi-pigmente _____ oksalaate _____ karbonaate _____

Urobiliin _____ tripelfosfaate _____

Diastaas _____ muld _____

Mikroorganismid _____

pärmiseeni _____

lima _____

kusihappekristalle _____

(allkiri)

Paide tr. 12 80 4598 60000

1980. aastatel kasutuses olnud uriinianalüüsi vastusteleht.

- „Proovinõudega juhtus tõesti tihti midagi põnevat – kord toodi südatalvel kaugelt maakohast ja suure libedaga kohale ääreni täidetud kolmeliitrine purk uriiniga. Oli tõeline ime, et see terveks jäi.

Meenub ka veresuhkru määramine ning sellega kaasnev lakkamatu äädikahais. Kui patsiendil oli vaja iga tunni järel veresuhkrut määrata, oli see väga tempokas protsess. Olime justkui vana aja glükomeetrid – käisime osakonnas proovi võtmas, analüüsiks kulus ligi pool tundi, vahel isegi rohkem ning kui vastus lõpuks käes, oli varsti aeg uue proovi järele minna.

Tol ajal oli tähtsaks tööriistaks suu, mis oleks sellises kasutuses tänapäeval mõeldamatu. Kapillaarvere võtmisel kasutati voolikut (nimetati ka londiks või sabaks), kus üks ots oli suus ning teises otsas kapillaarvere pipett (nimetati melanžeriks), millesse veri koguti. Ka pipeteerimine toimus suu ja klaaspipeti abil, tol ajal veel ilma igasuguste ohutusabinõudeta, mistõttu kitsamate pipettidega võis juhtuda, et lahus või hape suhu sattus.

Laborandi töö hulka kuulus ka vereäiete ettevalmistus ning hindamine – tol ajal pidi vereäideid hindama väga palju, sest ainult erütrotsüütide ja leukotsüütide arvu hindamine ei andnud täielikku pilti. Seetõttu tuli täisvere telimuse korral alati hinnata ka vereäigepreparaati. Lisaks

Uue haiglahoone ehitus 1984. aastal Jämejalal.

Biokeemia labor 1996. aastal.

pidi laborant hindama ka tuberkuloosipreparaate, seda kästi teha ka öövalves. Nii möödus toona suur osa tööajast mikroskoobi taga.

70ndate lõpus ning 80ndate alguses töötasid laborandid nädala kaupa kas Mäe tänava laboris või Paala tee laboris. Viimane neist oli suurem ning uuringute menüü laiem. Laboreid oli tõesti mööda linna palju, kuid uue maja valmimisega Jämejalal 1985. aastal koonduti aja jooksul ühte majja. Kolimine kulges suuremate probleemideta – otsiti tuttavad, kellel olid suuremad autod, mööbli sai viia osaliselt haigla furgoonautoga. Mikrobioloogia labori loomiseni läks aega veel 11 aastat, seni saadeti haiglast proovimaterjale Sanitaar-Epidemioloogiajaama.

Evi Sinimägi (laborant)

Hematoloogia analüsaator 1997. aastal, pildil Sirje Paul (laborant).

Mikrobioloogia labor 1997. aastal, esiplaanil vasakult dr Anneli Raave (diagnostika-kliiniku juhataja), Laine Purga (biokeemia laborant), dr Hildegard Vanamets (laboriarst), Tea Kirtsi ja Laine Selge (mikrobioloogid).

- „See oli 1996. aasta alguses, nüüdseks üle 30 aasta tagasi, kui asusin tööle Viljandi haiglasse. Seni Viljandi haiglas mikrobioloogia labor puudus, ent oli tehtud otsus, et see tuleb rajada. Meile anti laboriruumideks tolleaegne labori laoruum, mis asus üle koridori ülejäänud laborist. Minu esimene ülesanne oligi ruumid laborile sobilikuks ette valmistada, mis muidugi tähendas ühtlasi ka kogu lao tühjaks vedamist. Tuli leida nii vajalik aparatuur kui ka inimesed. Suur osa vahenditest ja mööblist õnnestus saada haigla teistest osakondadest või linnas asuvatest teistest laboritest, mis hakkasid tegevust koomale tõmbama. Kaks seadet osteti ukena, laborikaal ning Nikoni mikroskoop, mis oli tolle aja kohta väga heal tasemel.“

Laine Selge (mikrobioloog)

- „Labor läbis aastate jooksul mitmeid uuenduskuure ning tehnoloogilisi hüppeid. 1998. aastal, kaks aastat pärast mikrobioloogia laboriosa avamist, astus Viljandi haigla labor järgmise suure sammu edasi, kui soetati esimene täisautomaatne kliinilise keemia analüsaator Opera ning kaheksa aastat hiljem 2006. aastal Advia 1200. Kaks aastat hiljem saabus mikrobioloogiasse esimene verekülvide seade Bactec 9050. Aastatel 2005–2009 toimus laboris mitmeid ruumide ümberehitusi-remonte ning avati eraldi preanalüütika ruum. 2012. aastal alustas tööd molekulaardiagnostika labor, kus esmalt kasutati vaid geelelektrofooreesi meetodikat.

Sajandi algus tõi veel ühe suure muudatuse – loodi Sihtasutus Viljandi Haigla, mis liitis endaga ka Jämejala Psühhiaatria haigla. See tähendas laborite jaoks viimast suuremat koondumist, kus psühhiaatria haigla labor ühines haigla laboriga. Eelmise sajandi olukorda, kus meditsiinasutused ja laborid on mööda linna laiali, enam ei

Veregaaside analüsaator (sajandivahetuse paiku).

olnud, ainult psühhiaatriakliinik jäi teistest eraldi Jämejala kompleksi oma esialgsele pinnale.

Labori arengus on oluline koht olnud ka infotehnoloogial, mis on aja jooksul täielikult labori tööprotsesse muutnud. 1998. aastal võeti haiglas kasutusele infosüsteem ESTER, millele järgnes laborimooduli juurutamine. 2001. aastal sisestati laborianalüüsides vastuseid juba arvutisse, esialgu loomulikult käsitsi ja üsna algelisel kujul, näiteks antibiootikumide tulemused lihtsalt tekstina. 2010. aastal toimus järgmine suurem IT-alane areng, mil võeti

Aime Raba (vanemlaborant) valmistamas ette Opera analüsaatori proove (sajandivahetuse paiku).

Vanembioanalüütik Karita Kopp 2007. aastal biokeemia analüsaatoriga Advia 1200.

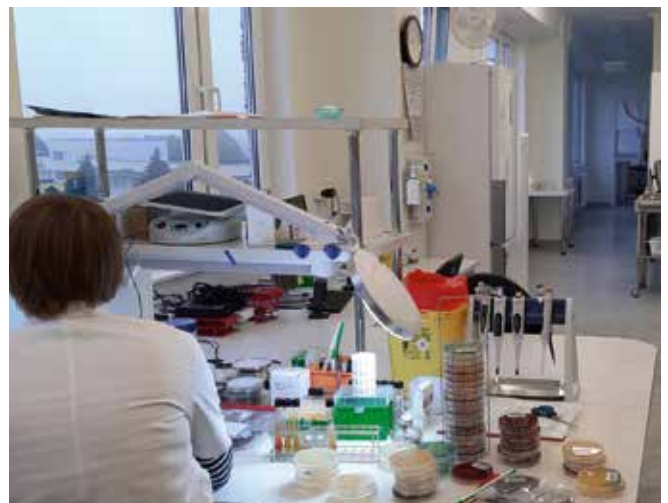

Viljandi haigla labor 2022. aastal.

kasutusele uuringumaterjalide markeerimine triipkoodidega ning selle järel valmisid ka esimesed liidestused seadmete ja infosüsteemi vahel.“

Karita Kopp (vanembioanalüütik)
dr Ruth Männik (laboriarst)

Nüüdseks on Viljandi kesklinnas 2025. aastal valminud Tervikum toonud ühe katuse alla nii perearstid kui ka haigla, pakud es patsiendile terviklikku raviteekonda. Kogu somaatiline ravi toimub Tervikumis, psühhiaatriline ravi ning hoolekandeteenused jätkavad endiselt Jämejala kompleksis. Uue haigla hoone vajadusest oli räägitud juba viimased paarkümmend aastat ning arvestades, et tegemist olnuks ainsa nullist ehitatud haiglahoonega taasiseseisvunud Eesti Vabariigis, oli loomulikult kahtlusi palju, eriti viljandlaste jaoks. Säärase suurprojekti on linnarahvas tekitanud kohati muigele ajavat skepsist – näitena

Viljandi haigla labor 2022. aastal, tööhoos Laine Selge.

Ehitusjärgus Tervikumi laboriruumid 2023. aasta augustis.

Ehitusjärgus Tervikumi laboriruumid 2025. aasta aprillis.

Viljandi haigla ja tervisekeskus Tervikum (2025).

Tervikumi labori hematoloogia, Lisette Kallas, Evi Sinimägi, Kaidi Sikk (2026).

võib tuua Viljandi spaa, mille valmimisest on räägitud samuti aastakümneid. Eelmine aasta oli aga märgiline: haigla sai valmis ja ka Viljandi järve kaldale ehitatav spaa omale nurgakivi! Oleme haiglaga seotud umbusu juba murdnud ning linnarahvas on meid hästi vastu võtnud, aga kas viljandlane ka esimesele spaakülastusele julgeb ujumisriided kohe kaasa võtta või peab enne oma silmaga veenduma, et tulevik ongi käes, seda näitab aeg.

Vana maja hoiab endas nii palju lugusid ja mälestusi, et sealt lahkumine tundus alguses kuidagi ebaloomulik. Seljataga oli näiliselt lõputu planeerimise ja projekteerimise jada, kuhu mahutasid muu hulgas pandeemia, Ukraina sõja algus, hindade järsk kasv, ehituse seiskumine ning lõpuks ehitaja vahetus. Pärast kõiki neid katsumusi oleme uue haiglahoone üle eriti tänulikud ning ütle mata uhked. Tuleb tõdeda, et vana haigla tingimused jätsid mitmes mõttes soovida nii töötajana kui patsiendina. Oleme nüüd inimestele lähemal, ühe katuse all koos perearstidega, teenused on kättesaadavamad, pakume moodsaid lahendusi ning tänu uue maja võimalustele ka kvaliteetsemat teenust.

Viljandi haigla labori töötajad
(ülevalt alla ridades vasakult paremale):
Karl Mitt, Mirjam Taska, Trine Puolokkainen,
Laine Selge, Nora Rebane, Kädi Pärnamägi,
Steffi Salu, Evi Sinimägi, Ruth Männik,
Raja Kirsch, Berit Pähn, Signe Oolep,
Airi Kukk, Esta Tammesalu,
Jekaterina Solovjova, Egle Moss,
Lisette Kallas, Tiina Sikk,
Anni Sepp, Karita Kopp,
Anne Taar, Kaidi Sikk,
Rita Kaup-Kaljuve
ja Maarja Sikk.
(2026).

Pildile ei jõudnud:
Eve Goretski, Kristi Viskov,
Jaanika Akenpäärg, Urve Sindi,
Rita Preimann, Annika Kukk,
Rasmus Uibokand, Hele Koppel,
Kaisa Vaabel, Helerin Jaar,
Urve Tasumäe ja Küllike Mugra.

Tervikumi labori preanalüütika (2026).

Tervikumi labori kliiniline keemia, Tiina Sikk, Nora Rebane (2026).

Loomulikult ei saanud uus etapp Viljandi meditsiinis alata ilma kolimiseta. Kolimine oli sel korral hoopis teistsugune kui varem. Erinevalt 80ndatest ei pidanud enam tuttavate juurest kaubikut nuiama, vaid kogu kolimine kulges vägagi professionaalselt.

Esmalt tuli karmi südamega otsustada, mis on veel piisavalt kobe uude majja võtmiseks ning mis oma aja ära elanud. Ikka avastasime end koristamise asemel nostalgitsemas, sest lao taganurkadest, sahtlite põhjast ning kappide sügavustest tuli välja kraami, mida polnud aastakümneid näinud: vanad mikroskoobid, klaaspipetid, Gorjajevi kambrid, Sahli hemomeeter, põnevad dokumendid, erinevad klaas anumad ja kasutuselt eemaldatud seadmed. Need olid omal ajal eest ära tõstatatud mõttega, et küll hiljem tegeleme, või siis tüüpilise eestlase hirmuga, et äkki läheb veel vaja. Ega ei läinud küll ning peab tunnistama, et ka praegu ei suutnud süda nii karm olla ja ega ei tahtnud ka – nii saigi kunagisest „ebavajalikust kraamist“ hoopis väärtuslik muuseumiaines, mis on leidnud endale väärilise koha vastavatud labori muuseuminurgas.

Tervikumi labori kliiniline keemia, Annika Kukku, Evi Sinimägi, Signe Oolep (2026).

Kui sajand tagasi tegutsesid esimesed laborid üsna tagasihoidlikes tingimustes ja olid pikalt mööda linna laiali, siis praegu asume otse tänapäeva meditsiinikeskuse südames.

Tervikumi labori molekulaardiagnostika, Egle Moss (2026).

Kolimine kujunes kokkuvõttes vägagi edukaks – pidevalt uuendatud Exceli tabelis oli peensusteni kirjas, mis ruumist kuhu midagi liigub, kes kolib ning kes vastutab. Loeme end Tervikumi esimesteks asukateks, kuna osa laborist kolis juba pea kuu aega enne ülejäänud haiglat, 14. juulil 2025 mikrobioloogia ja tsütoloogia ning 21. juulil molekulaardiagnostika. Ülejäänud labori valdkonnad kolisid koos teiste haigla raviosakondadega 8.–11. augustil. Laboriteenus ei katkenud hetkekski ning ühtegi proovimaterjali ei pidanud partneritele saatma. Kliinilises keemias ning hematoloogias oli see võimalik tänu osaliselt dubleeritud seadmetele.

Kohe-kohe on täitumas 100 aastat esimese bakterioloogia-labori asutamisest Viljandis ning on märgiline, et alustame järgmist laborimeditiini sajandit just Tervikumis. Täna sel päeval töötab Viljandi haigla laboris 36 töötajat ning labor pakub teenust ööpäevaringselt. Valdkondadest on esindatud hematoloogia, kliiniline keemia (sh immunoloogia), mikrobioloogia (sh seroloogia), molekulaardiagnostika, tsütoloogia ning verekabineet. Kui sajand tagasi tegutsesid esimesed laborid üsna tagasihoidlikes tingimustes ja olid pikalt mööda linna laiali, siis praegu asume otse tänapäeva meditsiinikeskuse südames. Sajandipikkune ajalugu hõlmab väga paljusid inimesi, kes on läbi aegade panustanud erialase pühendumusega, tuhandete töötundide ning tahtega pakkuda Viljandi-maa rahvale parimat võimalikku diagnostikat. Tänu sellele pärandile astume uude sajandisse koos moodsa haigla ja uute võimalustega ning oleme valmis kirjutama järgmist väärikat peatükki Viljandi laborimeditiini loos. 🧡

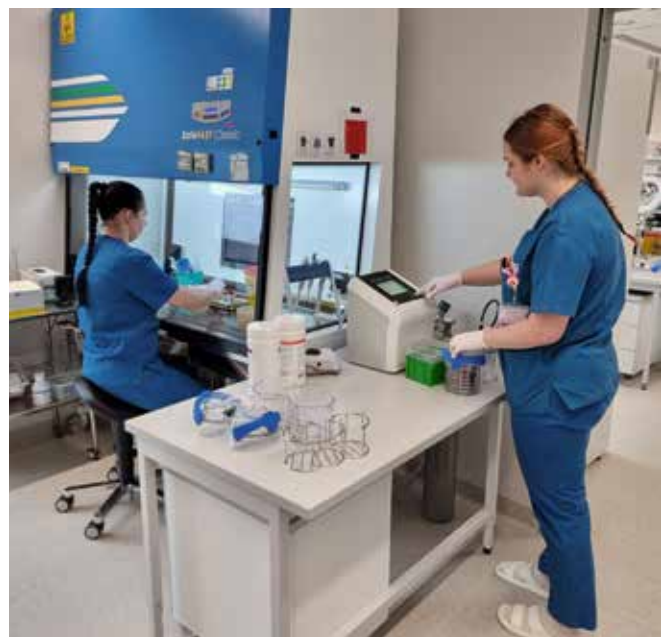
- Artikkel põhineb Heiki Raudla ajaloolisel ülevaatel „Kilde Viljandi meditsiini ajaloost“, 1926. aasta 26. juunil ilmunud Oma Maa ajaleheartiklil ning labori endiste ja praeguste töötajate mälestustel.
- Kasutatud fotod pärinevad Viljandi Haigla arhiivist, erakogudest ja teostest „Kilde Viljandi meditsiini ajaloost“.

Tervikumi labori tsütoloogia, Trine Puolokkainen (2026).

Tervikumi labori mikrobioloogia, Laine Selge (2026).

Tervikumi labori mikrobioloogia, Berit Pähn, Steffi Salu (2026).